

Vodilo so visoka etična načela

Naš pogovor: mag. Marijana Kolenko

■ **Silvo Šinkovec**, D. J., dr. ped. znanosti, psiholog, defektolog in teolog, je predavatelj, terapevt, voditelj več seminarjev, šol za starše in duhovnih vaj, urednik revije Vzgoja, duhovni asistent DKPS in direktor Inštituta Franca Pedička.

Mag. Marijana Kolenko je ravnateljica OŠ Lava v Celju. Zaključuje dvanajsto leto vodenja šole, ki ji še vedno predstavlja velik izziv, ne glede na to, da se v zadnjih letih srečujemo s številnimi omejitvami, ovirami, težavami tako na vsebinskem kot na drugih področjih vzgoje in izobraževanja. Kot ravnateljica je vpeta v razvoj številnih področij družbeno odgovornega delovanja v Celju: kulture, sociale, humanitarnosti, izobraževanja odraslih, ki pomagajo izboljševati okolje. Dejavnost je na številnih področjih, da bi spreminjala stvari ter svoje znanje in izkušnje prenašala na mlade.

Na vaši šoli ste se pridružili gibanju Rastoča knjiga. Zakaj?

Že nekaj let sem spremljala dejavnosti na področju gibanja Rastoča knjiga, kar me je prepričalo, da je pozitivna in prava stvar za našo šolo. Na šoli že od vsega začetka mo-
jega ravnateljstva v okviru projektov razvijamo številne vsebine, ki podpirajo razvoj vrednot pri učencih, saj je ob doseganju učnih ciljev temeljnega pomena, da oblikujemo celovite osebnosti. Zato sem dala pobudo, da bi pričeli z dejavnostmi v okviru gibanja Rastoča knjiga, za katero smo

dolga leta pripravljali ustrezne pogoje: urejali odnose na vseh ravneh, razvijali nove programe, oblikovali kodekse obnašanja, se vzgojno 'naravnali', se strokovno krepili, ustvarjali materialne in bivalne pogoje ...

Katere so bile do sedaj glavne dejavnosti znotraj tega projekta?

Najprej smo se z vsebinami seznanili strokovni delavci šole, kar je odlično opravil dr. Janez Gabrijelčič. V naslednjem koraku smo zasnovali *Koledar odličnosti, mojstrstva in etike šole Lava*, v katerem smo za

leto 2016 izbrali 12 vrednot, ki so nas vodile vse leto. Učenci od 1. do 9. razreda so razmišljali o abecedi odličnosti v ravnanju – o delovanju, odnosih, učenju, aktivnostih. 25. maja 2016 smo s slavnostno akademijo obeležili pristop h gibanju Rastoča knjiga in ob osrednjem dogodku izdali knjigo *Knjiga z velikim srcem*. V letošnjem letu smo izdali že drugi koledar odličnosti, v katerem smo si za vsak mesec izbrali pozitivno lastnost, npr. solidarnost, pravičnost, odgovornost, poštenost, hkrati pa izpostavili negativne razjede sodobnega časa, npr. pohlep, neodgovornost, nedelavnost, neiskrenost ...

Foto: arhiv OŠ Lava

Aprila ste imeli lep dogodek V Celju radi beremo veliki in mali. Kakšno je sporočilo tega dogodka? Je tudi to del kulture Rastoče knjige?

Ta dogodek sva zasnovali s knjižničarko, ki skrbi za področje branja v okviru projekta *Bralna značka*. Že pred leti sva ustvarili zanimiv bralno-glasbeni dogodek z naslovom *Poklon knjigi, lepi slovenski besedi in mestu Celje*, ki ga že devet let pripravljamo ob prazniku Mestne občine Celje. S tem dogodkom se učenci vsako leto poklonijo lepi besedi (v mesecu knjige) ter mestu, v katerem odraščajo. Poklonijo se s svojo ustvarjalnostjo – pišejo avtorske pesmi, svoje razmisleke: kakšno mesto si želijo, kako skozi otroške oči vidijo svoje mesto, kaj bi si želeli zanj in zase. Vso to ustvarjalnost predstavijo na javni prireditvi v mestnem središču. Meščanom približajo svojo ustvarjalnost,

Foto: arhiv OŠ Lava

svoje poglede na mesto Celje, hkrati jih vabijo, da svoje razmisleke zapišejo tudi oni. V tem letu smo poleg že obstoječih aktivnosti izpostavili pomen branja. Branje je izjemno pomembno tako za otroke kot odrasle. Da bi spodbudili k branju čim več ljudi, smo se odločili promovirati branje v javnem prostoru. Ta dan smo podelili tudi priznanja *Nagajiva vejica* za osvojeno bralno značko za starše. S takšnimi dogodki želimo širiti zavest o pomenu branja, kulture, odnosa do znanja, do knjige, zavest o nenehnem izboljševanju, saj so knjige še vedno največje in najpomembnejše učiteljice. Ta dogodek je dodal še eno pomembno sporočilo *Rastoče knjige*; ljudje se moramo nenehno izobraževati, širiti duha, delovati napredno, se spreminjati, težiti k odličnosti delovanja, širiti dobro med ljudi ... Tako sestavljamo mozaik številnih bralnih, ustvarjalnih aktivnosti tako otrok – učencev kot tudi odraslih: staršev, starih staršev, krajanov, meščanov, da bi vsak nekaj dodal k izboljšanju trenutnega stanja v okolju in družbi kot celoti.

Lahko poveste kaj več o bralni znački za starše in zaposlene?

Že dolga leta spodbujamo učence k branju, saj predvsem učenci predmetne stopnje ne posegajo več radi po knjigah in zanimanje za branje upada. Ta ugotovitev ni razveseljiva, kljub temu da se učitelji trudijo motivirati učence za branje. Tako je spodbujanje učencev za branje – za doseg priznanja za bralno značko – eden izmed načinov mo-

tivacije učencev za branje. Tako smo pred leti, ko smo se vključili v državni projekt bralnega opismenjevanja, začeli intenzivno iskati nove prijeme, kako spodbuditi učence k branju. Odločili smo se, da učencem bralno kulturo približamo na različne načine: učencem so večkrat brali učitelji in tudi ostali zaposleni na šoli, knjižničarka, starši, stari starši, ravnateljica. Tako smo uspešno promovirali branje. Hkrati smo zasnovali tudi bralno značko za starše in lahko rečemo, da je odziv staršev iz leta v leto večji. Za učence je velika motivacija, ko vidijo svoje starše, da berejo in enako pripovedujejo o prebranih knjigah, kot morajo poročati oni. Pred tremi leti smo zasnovali še bralno značko za zaposlene, ki prav tako vsako leto dobiva več privrženecv. Uspelo nam je združiti praktično vse deležnike in rezultati so zelo dobri. Učenci tako dobivajo spodbudo z vseh strani. Vse bralne značke zaključimo z javno podelitvijo priznanj, kar je za vse tudi velika motivacija in eden izmed odličnih načinov, kako trajnostno širiti kulturo branja tudi v okviru gibanja Rastoča knjiga.

Kakšna je vaša izkušnja z Abecedo vrednot in odličnosti?

Glede na to, da smo že v preteklih letih zasnovali kar nekaj projektov, v katerih smo pri učencih sistematično razvijali temeljne vrednote, smo z *Rastočo knjigo* zaokrožili naša prizadevanja. Že nekaj let sledimo *Ogrodju etike in vrednot*, projekt *Pozdrav ptic miru* je dolgoletni projekt, s katerim širimo vrednote miru, svobode, ustvarjalnosti, aktivnega državljanstva; oblikovali smo *Model državljskih kompetenc*.

Abeceda vrednot in odličnosti pa nam pomaga obdržati osredotočenost na izbrane vrednote, da jim usmerjeno sledimo in jih razvijamo s številnimi dejavnostmi, ki jih izvajajo učenci sami ali s pomočjo učiteljev. Velika prednost *Abecede odličnosti* je prav v usmerjenem delovanju in na daljši rok ponotranjenju vrednot, kar je najpomembnejši cilj – učenci ponotranjijo delovanje in tako se osebno oblikujejo v aktivne in odgovorne mlade osebnosti. Za nas je to izvrstna nadgradnja vsega obstoječega in lahko rečemo, da je pri večini učencev opaziti pozitivne spremembe: učenci pozdravljajo, so prijazni drug do drugega, pripravljeni so

si pomagati, delujejo humanitarno (imamo veliko prostovoljcev), imajo odnos do dela, do ljudi ...

Imate tudi etični kodeks učencev in učiteljev, zaposlenih. Kakšni so sadovi teh dveh dokumentov?

Etični kodeks učencev in učiteljev smo oblikovali med prvimi šolami v Sloveniji. Etični kodeks za učence in za učitelje smo oblikovali iz potrebe, saj so bili odnosi v tistem času na izjemno nizki stopnji spoštovanja. V takšnem vzdušju je bilo nemogoče pozitivno delovati in tako smo se odločili ter oblikovali kodeks obnašanja, ki je vsem vpletenim jasno postavil pričakovana pravila obnašanja. V kodeks smo zapisali temeljna ravnanja, vedenje posameznika in skupnosti, pričakovano vedenje, ki je pozitivno in vsem vpletenim omogoča dobro počutje, razvoj, kakovostno učenje ter varnost. Pred nekaj leti smo oblikovali tudi etični kodeks za starše, saj se je pokazala tudi potreba po dogovoru, kako naj ravnaajo starši. Tudi veliko staršev potrebuje napisana pravila delovanja, razreševanja konfliktnih situacij, kako naj

Velik poudarek dajemo razmišljanju učencev, kaj lahko oni naredijo v svojem ožjem in tudi širšem okolju za več miru, sožitja med ljudmi, za dobre odnose, za odnose brez nestrpnosti, nasilja, agresivnosti, ki jo lahko doživljajo na vsakem koraku.

pozitivno pristopajo v šolski prostor, predvsem pa ohranjajo kulturno raven komunikacije z vsemi udeleženci v vzgojno-izobraževalnem procesu. Tako smo zagotovili dogovorjena pravila obnašanja vseh vpletenih in s tem zelo zmanjšali konflikte in nezadovoljstvo.

Vaša šola je znana tudi po projektu Pozdrav ptic miru.

Projekt *Pozdrav ptic miru* smo razvili pred 11 leti. Prvo leto je dogodek potekal pod okriljem bralnega projekta *Knjigobube*, a že drugo leto smo zasnovali lasten projekt ob svetovnem dnevu miru. Projekt je nastal,

da bi učencem privzgojili vrednote miru, svobode, pravičnosti, možnost razvoja in izobraževanja v miru in svobodi. Svoboda nam ni podarjena in za mir se je treba boriti – v mirnem času in ne v času nasilja. Velik poudarek dajemo razmišljanju učencev, kaj lahko oni naredijo v svojem ožjem in tudi

Vzgojni načrt bi morali vzeti kot odlično pomagalo pri vzgajanju pozitivnih osebnostnih lastnosti pri mladih, kot kašipot za odpravljanje pojavov agresivnosti, neprimerne vedenja ...

širšem okolju za več miru, sožitja med ljudmi, za dobre odnose, za odnose brez nestrpnosti, nasilja, agresivnosti, ki jo lahko doživljajo na vsakem koraku. Vsako leto povabimo vrtce, osnovne in srednje šole, kulturne ustanove, nevladne organizacije, da se nam v mesecu septembru (seveda tudi ostale mesece) pridružijo s številnimi dejavnostmi, in to v svojih okoljih. Naša velika želja je, da bi v Sloveniji nastala prava pozitivna mreža in da bi september postal mesec miru, sožitja, da bi se naše ideje dotaknile vseh državljanov. V ta namen pripravimo veliko javno prireditev s sporočili mirnega sobivanja. Osrednji dogodek že 11 let pripravljamo v mestnem središču z veliko medijsko podporo *Radia Celje* in *Novega tednika Celje*. Mediji imajo veliko moč širjenja pozitivnega in tudi negativnega. Želimo si, da bi pozitivno širili naše ideje in tako pomagali oblikovati boljše, bolj strpno družbo.

Kakšne sadove so vam te dejavnosti prinesle?

Zdaj že lahko rečemo, da naši dolgoletni projekti oziroma dolgoletne dejavnosti prinašajo prve sadove naših prizadevanj. Zelo smo izboljšali odnose na vseh ravneh: v šoli, s starši, z okoljem. Z dogodki smo povezali vse generacije, kar se odraža tudi pri obiskih naših dogodkov, prireditev, pri pomoči, kadar jo potrebujemo ... Naši bivši učenci nadaljujejo z aktivnostmi na srednjih šolah, so zelo dejavni, odgovorni in sodelujejo v različnih srednješolskih skupinah ter se pridružujejo našim projektom ...

Foto: arhiv OŠ Lava

Kako se dejavnosti in glavne zamisli Rastoče knjige povezujejo z vzgojnim načrtom?

Cilji Rastoče knjige so močno prepleteni z vzgojnim načrtom. Oba vodi zamisel, da bi kot posamezniki delovali v skladu s temeljnimi človeškimi vrednotami, da bi se zavedali pomena vrednot, kot so spoštovanje, poštenost, pravičnost, odgovornost ... Oba odlikuje skrb za dobre odnose, etično ravnanje vsakega posameznika, gradnja strpnosti, odpuščanje. Veliko skrb namenjata razvoju celovite osebnosti vsakega posameznika, še posebej pa se zavzemata za nenehno izboljševanje, pozitivno ravnanje ter odličnost delovanja. Prav tako oba delujeta preventivno – umirjenost, sožitje, pozitivno obnašanje ...

Kakšne možnosti vidite v razvoju vzgojnega načrta določene šole?

Vzgojni načrt šole je odlično zasnovan dokument, ki pa mu nikoli ni bila priznana zakonska 'teža'. Zato je marsikje obležal v predalu in ga v praksi ne izvajajo. Največjo težavo vidim v tem, da zapisano vzgojno delovanje nima zakonske osnove in ga zato marsikdo ne jemlje dovolj resno, saj nima predvidenih ukrepov kaznovanja, temveč preventivno vrednost. Glede na številne vzgojne odklone, ki smo

Največjo težavo vidim v tem, da zapisano vzgojno delovanje nima zakonske osnove in ga zato marsikdo ne jemlje dovolj resno, saj nima predvidenih ukrepov kaznovanja, temveč preventivno vrednost.

jim priča v šolah, menim, da bi morali vsi vzgojni načrt vzeti kot odlično pomagalo pri vzgajanju pozitivnih osebnostnih lastnosti pri mladih, kot kašipot za odpravljanje pojavov agresivnosti, neprimerne vedenja ...

Na katere vrednote se vi osebno najbolj opirate, kje so vaša sidrišča življenja?

V življenju me vodijo visoka etična načela delovanja, ki se kažejo v odnosu do ljudi vseh generacij – ne glede na status, ideološko in versko opredeljenost, narodnost. Ponosna sem na to, da spoštujem ljudi in jim ne 'lepim' etiket, da sem pravična, poštena, da delujem v duhu izboljševanja stanja za ljudi in okolje, v katerem delujem, da me vodi socialni čut za ljudi. Ponosna sem tudi na svojo delovno vnemo, odgovornost, kreativnost, neomajni optimizem in pogum, srčnost, strpnost ter da cenim razliknost. ◀